

ÎN VILEGIATURĂ

Dr. Adrian MAJURU

Cum s-a născut gustul pentru a călători alături de familie sau prieteni este o poveste care coboară în secolul al XIX-lea.

A fost o vreme când foarte puțini se aventurau pe drumul Brașovului, adesea plin de hârtoape și primejdios cu precădere cum intrai în munți. Caravanele negustorești care luau drumul Ardealului aveau alături cete de arnăuți cu simbrie. Doar unii boieri, în prima parte a secolului al XIX-lea, se bucurau de tihna reședinței fortificate, la mare distanță de drumuri circulante sau târguri și orașe zgomotoase și întotdeauna sufocate de bazaruri și iarmaroace.

Începând cu mijlocul secolului al XIX-lea, modele încep să se schimbe. Spațiul public suferă modificări în interiorul orașelor: apar grădini publice, bulevarde pentru promenadă, vechile hanuri devin cafenele, restaurante sau hoteluri moderne prin transformări repetate.

Noul domnitor Carol I aduce un curent nou în societatea românească. Moda reședinței de vară grupată într-un loc special a însemnat comasarea reședințelor boierești în apropierea celei princiare, după modelul occidental. Astfel Sinaia devine cel dintâi spațiu rezidențial al reședințelor de vară, curând după 1870. Și asta a fost până către 1947.

Cei cu posibilități financiare își transferau viața de familie din București la Sinaia, îndeosebi în pauzele de vilegiatură de care se bucurau pe alte meleaguri, de regulă la vestitele „băi” din Europa Centrală cum au fost cele de la Spa sau Karlsbad.

Vilegiatura ca modă a cotidianului modern se extinde treptat către partea superioară a *middle class* încă de la finalul secolului al XIX-lea. Mulți români ai vechiului regat se bucurau de micro-stațiunile locale aflate într-o fază incipientă de organizare sau modernizare

Fig. 1.
O călătorie
patriarhală -
1900

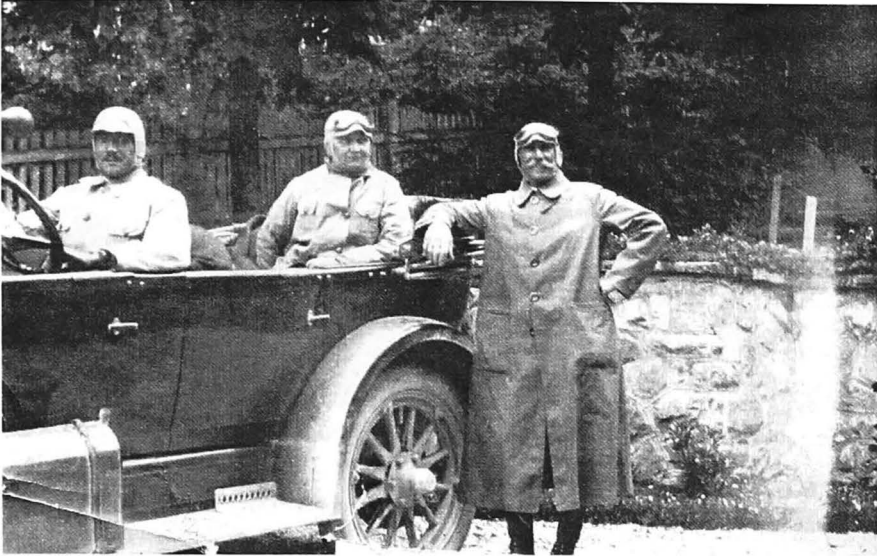

Fig. 2.
Vilegiatură prin
Europa la 1922

precum Telega, Slănic Prahova, Slănic Moldova. Pe vremea când Brașovul, Sibiu sau Timișoara însemna pentru străbunii noștri o altă țară, cei care plecau cu trenul din Gara de Nord, către destinații turistice europene, punctul de frontieră se afla la Predeal, unde vameșii verificau pașapoartele și vizele pentru destinații îndepărtate precum Viena, Berlin, Paris sau malurile Adriaticii.

Apar astfel preocupări noi în viața bucureștenilor cu ceva dare de mână, de negândit pe la 1820 sau 1840, exceptându-i pe aceia cu averi foarte mari, care adesea fugeau peste munți în fața anarhiilor care viscoleau peste Valahia acelor vremuri.

Aceste preocupări erau legate de pregătirea vilegiaturii cu luni înainte de venirea verii; apar magazine specializate în „genți de voiagiu”, precum vestitul „La vulturul de mare, cu peștele în gheare”. Truse de călătorie pentru întreținerea trupului sau înfrumusețarea chipului pentru plimbările de seară. Întotdeauna locul ales pentru vilegiatură trebuia să aibă un Corso al plimbării de seară, al etalării cu simplitate a toaletelor venite din toate părțile Europei elegante. Atât stațiunile, cât și orașele căutate de bucureștenii aflați în vacanță aveau un astfel de loc animat de cafenele, cofetării, terase pentru consumații ușoare.

Acest lucru însemna preluarea unor modele civilizate de socializare, de relaționare cu ceilalți diferiți cultural, etnic sau profesional dar aceiași prin apartenența la gustul pentru vilegiatură. Printr-un astfel de proces au ajuns în orașele României și cu precădere în București pierdutele azi comportamente urbane; chiar și Bucureștiul a avut un Corso al eleganței, astăzi bulevardul Regina Elizabeta, ale cărei clădiri sunt roase de igrasie și indiferența comunală.

Revenind la vilegiatură, moda se diversifică după o perioadă nefericită de întrerupere a bucuriilor de vară, timp în care s-a consumat primul război mondial. Începând cu 1920 dorința de a călătorii explodează într-o nouă formă. Excursiile, organizate foarte rar în jurul anului 1900, devin un obicei cotidian pe care școlile sau anturajele tinerilor l-au cultivat timp îndelungat. În epocă se trăia intens un sentiment unic. Pe străzile Bucureștiului circula prin toate generațiile tinere vorbele de încurajare: „mergeți în Ardeal, aveți ce vedea acolo! Orașele sunt altfel, este ceva ce nu prea vezi dincoace de munți”. Desigur, aceasta se datora faptului că vechea Românie avusese un calapod cultural francez, pe când Ardealul cu Bucovina și Banatul au preluat un peisaj cotidian alimentat de modele culturale din spațiul german.

Fig. 3.
Excursie la
Runcu - 1932

Drumurile către orașele și satele Ardealului sunt luate cu asalt de bucu-reștenii dornici de aventură și cunoaștere. Preocuparea pentru vilegiatură coboară și spre clasele mijlocii inferioare iar vârsta celor care se bucurau de libertatea de a călători începe să scadă. Ceea ce nu era îngăduit la 1900, de pildă adolescenții nu plecau în grupuri la munte, ci doar în familie și în anturajul adult al acesteia, după 1920, tineri liceeni sau studenți își organizează împreună timpul vacanței și traseele de călătorie.

Tot acum destinațiile și tipul de a călători se modifică și în lumea celor cu bani. Locul băilor, cu excepția necesităților

stringente, sunt înlocuite cu lungi călătorii cu mașina personală prin Europa, cum a fost și cazul industriașului bucureștean Rudolf Gaizer, pe care îl vedem cu mașina, alături de soție și șoferul, în drumurile sale europene, nefiind deranjat nici măcar de ajutorul solicitat pentru înlocuirea unei roți la automobil.

Acest mod de a călători a suferit puține modificări în anii puterii populare iar astăzi rețrăim la alte dimensiuni, gustul pentru călătorie, doar că el devine treptat inaccesibil pentru mulți membri ai clasei de mijloc.

Fig. 4.
Plaja de la
Eforie către
1935

